

POSUDEK 1/09 SOUDNÍHO DVORA (pléna)

8. března 2011

Obsah

Žádost o posudek	I - 1147
Návrh dohody o Soudu pro evropské patenty a patenty Společenství	I - 1148
Ustanovení návrhu dohody.	I - 1150
Posouzení učiněná Radou v její žádosti o posudek.	I - 1154
Shrnutí vyjádření předložených Soudnímu dvoru	I - 1155
Vyjádření k přípustnosti žádosti o posudek	I - 1155
Vyjádření dospívající k závěru o neslučitelnosti návrhu dohody se Smlouvami	I - 1156
Vyjádření dospívající k závěru o slučitelnosti návrhu dohody se Smlouvami s výhradou provedení změn uvedeného návrhu.	I - 1158
Vyjádření dospívající k závěru o slučitelnosti návrhu dohody se Smlouvami.	I - 1160
Zaujetí stanoviska Soudního dvora	I - 1163
K přípustnosti žádosti o posudek	I - 1163
K věci samé	I - 1166
Úvodní poznámky	I - 1166
Ke slučitelnosti návrhu dohody se Smlouvami	I - 1167

v řízení o posudku 1/09,

jehož předmětem je žádost o posudek předložená Soudnímu dvoru na základě čl. 218 odst. 11 SFEU, podaná dne 6. července 2009 Radou Evropské unie,

SOUDNÍ DVŮR (plénium)

ve složení V. Skouris, předseda, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, K. Schiemann, A. Arabadžev, J.-J. Kasel a D. Šváby, předsedové senátů, A. Rosas, R. Silva de Lapuerta (zpravodajka), E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič, U. Lohmus, E. Levits, A. Ó Caoimh a L. Bay Larsen, P. Lindh, T. von Danwitz, C. Toader, M. Safjan a M. Berger, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: M.-A. Gaudissart, vedoucí oddělení,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 18. května 2010,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Radu Evropské unie J.-C. Pirisem, F. Florindo Gijónem a L. Karamountzosem, jakož i G. Kimberley, jako zmocněnci,

- za belgickou vládu C. Pochet, jakož i J.-C. Halleuxem a T. Maternem, jako zmocněnci,

- za českou vládu M. Smolkem, jako zmocněncem,

- za dánskou vládu V. Pasternak Jørgensen, jakož i R. Holdgaardem a C. Vangem, jako zmocněnci,

- za německou vládu M. Lummou a J. Kemper, jako zmocněnci,

- za estonskou vládu L. Uibem, jako zmocněncem,

- za Irsko D. J. O'Haganem, jako zmocněncem, ve spolupráci s E. Fitzsimonsem, SC., a N. Traversem, BL,

- za řeckou vládu A. Samoni-Rantou a G. Alexaki, jakož i K. Boskovitsem, jako zmocněnci,

- za španělskou vládu N. Díaz Abad, jako zmocněnkyní,

- za francouzskou vládu E. Belliard a B. Beaupère-Manokha, jakož i G. de Berguesem a A. Adamem, jako zmocněnci,

- za italskou vládu G. Palmieri a M. Fiorillim, jako zmocněnci, ve spolupráci s G. Norim, vice-avvocato generale dello Stato,

- za kyperskou vládu V. Christoforou a M. Chatzigeorgiou, jako zmocněnkyněmi,

- za litevskou vládu I. Jarukaitisem, jako zmocněncem,

- za lucemburskou vládu C. Schiltzem, jako zmocněncem, ve spolupráci s P.-E. Partschem, avocat,

- za nizozemskou vládu C. Wissels a Y. de Vriesem, jako zmocněnci,

- za polskou vládu M. Dowgielewiczem a M. Szpunarem, jako zmocněnci,

- za portugalskou vládu L. Fernandezem a J. Negrãem, jakož i M. L. Duarte, jako zmocněnci,

- za rumunskou vládu A. Popescuem a M.-L. Colonescu, jako zmocněnci, ve spolupráci s E. Gane a A. Stoia, poradkyněmi,

- za slovinskou vládu V. Klemenc a T. Mihelič Žitko, jako zmocněnkyněmi,

- za finskou vládu A. Guimaraes-Purokoski a J. Heliskoskim, jako zmocněnci,

- za švédskou vládu A. Falk a A. Engmanem, jako zmocněnci,

- za vládu Spojeného království I. Rao a F. Penlington, jako zmocněnkyněmi, ve spolupráci s A. Dashwoodem, barrister,

- za Evropský parlament E. Perillem a K. Bradleyem, jakož i M. Dean, jako zmocněnci,

- za Evropskou komisi L. Romero Requenou, J.-P. Keppennem a H. Krämerem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí P. Mengozziho, prvního generálního advokáta, J. Kokott, E. Sharpston, Y. Bota, J. Mazáka, V. Trstenjak, N. Jääskinena a P. Cruz Villalóna, generálních advokátů, na neveřejném zasedání dne 2. července 2010,

vydává tento

Posudek

Žádost o posudek

1. Žádost o posudek předložená Soudnímu dvoru Radou Evropské unie zní následovně:

„Je zamýšlená dohoda o vytvoření jednotného systému pro řešení sporů týkajících se patentů (v současné době nazývaného ‚Soud pro evropské patenty a patenty Společenství‘) slučitelná s ustanoveními Smlouvy o založení Evropského společenství?“

2. Rada předala Soudnímu dvoru jako přílohy ke své žádosti:
 - dokument Rady 8588/09 ze dne 7. dubna 2009 obsahující revidovaný návrh nařízení Rady o patentu Společenství vypracovaný předsednictvím Rady určený pracovní skupině „Duševní vlastnictví“ (patenty);

- dokument Rady 7928/09 ze dne 23. března 2009 obsahující revidované znění předsednictví k návrhu dohody o Soudu pro evropské patenty a patenty Společenství a k návrhu statutu tohoto soudu;

- dokument Rady 7927/09 ze dne 23. března 2009 obsahující doporučení Komise Radě, kterým se Komise zmocňuje zahájit jednání s cílem přijmout mezinárodní dohodu „o vytvoření jednotného systému řešení sporů týkajících se patentů“, a konkrétně evropských patentů a patentů Společenství.

Návrh dohody o Soudu pro evropské patenty a patenty Společenství

3. Evropská patentová úmluva (dále jen „EPÚ“), podepsaná v Mnichově dne 5. října 1973, je smlouvou, jejímiž smluvními stranami je dnes třicet osm států, včetně všech členských států Evropské unie. Evropská unie není smluvní stranou EPÚ. Uvedená úmluva stanoví jednotný postup pro vydávání evropských patentů Evropským patentovým úřadem (dále jen „EPÚŘ“). Jakkoli je postup jeho vydávání jednotný, je evropský patent jen souborem jednotlivých národních patentů, které spadají do působnosti vnitrostátního práva států, které majitel patentu označil.

4. Během roku 2000 zahájila Evropská rada opětovně diskuzi o budoucím patentu Společenství. Dne 5. července 2000 předložila Evropská komise návrh nařízení o patentu Společenství [dokument KOM(2000) 412 v konečném znění] počítající s přistoupením Společenství k EPÚ, s vytvořením jednotného titulu v právu průmyslového vlastnictví platného pro celé Společenství a s vydáváním tohoto titulu EPÚŘ.

5. Na základě závěrů Rady „Konkurenceschopnost“ ze dne 4. prosince 2006 a Evropské rady ze dne 8. a 9. března 2007 předložila Komise Evropskému parlamentu a Radě dne 3. dubna 2007 sdělení nazvané „Zlepšení patentového systému v Evropě“ [dokument KOM(2007) 165 v konečném znění].

6. Komise zejména navrhla vytvoření integrovaného systému pro evropské patenty a budoucí patenty Společenství. Patenty Společenství by vydával EPÚŘ na základě ustanovení EPÚ. Patent Společenství by měl jednotnou a autonomní povahu se stejnými účinky v celé Evropské unii a bylo by jej možno udělit, převést, prohlásit za neplatný, nebo by mohl zaniknout pouze ve vztahu k tomuto území. Ustanovení EPÚ by se na patent Společenství použila v rozsahu, v němž by nařízení o patentu Společenství nestanovilo zvláštní pravidla.

7. V rámci přípravných prací v Radě byl rovněž vypracován návrh mezinárodní dohody, která by měla být uzavřena mezi členskými státy, Evropskou unií a třetími státy, které jsou smluvními stranami EPÚ (dále jen „návrh dohody“), a kterou by došlo k vytvoření soudu příslušného k rozhodování ve sporech týkajících se evropských patentů a patentů Společenství.

8. Zamýšlenou dohodou by byl zřízen Soud pro evropské patenty a patenty Společenství (dále jen „PS“), který by sestával ze soudu prvního stupně, jenž by zahrnoval ústřední soud, jakož i místní a regionální soudy, a z odvolacího soudu s příslušností k rozhodování o opravných prostředcích podaných proti rozhodnutím vydaným soudem prvního stupně. Třetím orgánem PS by byla společná soudní kancelář.

Ustanovení návrhu dohody

9. Článek 14a tohoto návrhu stanoví:

„Rozhodné právo

1) Při jednání ve věci předložené mu podle této dohody Soud přihlíží k právním předpisům Společenství a zakládá svá rozhodnutí na:

a) této dohodě;

b) přímo použitelném právu Společenství, zejména nařízení Rady [...] o patentu Společenství, a na vnitrostátních právních předpisech smluvních států provádějících právo Společenství; [...]

c) Evropské patentové úmluvě a vnitrostátních právních předpisech přijatých smluvními státy v souladu s Evropskou patentovou úmluvou a

- d) jakémkoli ustanovení mezinárodních dohod použitelném ve věci patentů a závazném pro všechny smluvní strany.
- 2) Pokud budou rozhodnutí Soudu založena na vnitrostátních právních předpisech smluvních států, stanoví se rozhodné právo:
- a) přímo použitelným ustanovením práva Společenství nebo
 - b) při neexistenci přímo použitelného ustanovení práva Společenství, mezinárodními nástroji mezinárodního práva soukromého, jehož stranami jsou všechny smluvní strany, nebo
 - c) při neexistenci ustanovení uvedených v písmenech a) a b) vnitrostátními ustanoveními mezinárodního práva soukromého stanovenými Soudem.
- 3) Smluvní stát, který není stranou dohody o Evropském hospodářském prostoru, přijme právní a správní předpisy nezbytné k dosažení souladu s právem Společenství týkajícím se hmotného patentového práva.“

10. Článek 15 návrhu dohody zní následovně:

„Soudní příslušnost

1) Soud má výlučnou příslušnost, pokud jde o:

a) žaloby týkající se skutečného nebo hrozícího porušování patentů a dodatkových ochranných osvědčení a souvisejících obranných prostředků, včetně protinároků týkajících se licencí;

a1) žaloby na určení, že nedochází k porušení práva;

b) žaloby týkající se předběžných a ochranných opatření a soudních zákazů;

c) žaloby nebo protinároky za účelem zrušení patentu;

d) žaloby týkající se škod nebo náhrad odvozených od dočasné ochrany delegované zveřejněnou patentovou přihláškou;

e) žaloby související s využitím vynálezu předcházejícím udělení patentu nebo právu založeném [nebo s právem zakládajícím se] na předchozím využívání patentu;

f) žaloby týkající se udělení nebo zrušení nucených licencí souvisejících s patenty Společenství; a

g) žaloby týkající se náhrady za licence [...]

2) Vnitrostátní soudy smluvních států jsou příslušné rozhodovat o žalobách souvisejících s patenty Společenství a evropskými patenty, na které se nevztahuje výlučná příslušnost Soudů.“

11. Místní příslušnost jednotlivých soudů soudu prvního stupně PS je vymezena v čl. 15a odst. 1 návrhu dohody následovně:

„Žaloby uvedené v čl. 15 odst. 1 písm. a), b), d) a e) jsou projednávány:

a) místním soudem, který se nachází na území smluvního státu, kde došlo nebo může dojít ke skutečnému nebo hrozícímu porušování patentu, nebo regionálním soudem, jehož je tento smluvní stát členem, nebo

b) místním soudem, který se nachází na území smluvního státu, kde je usazena žalovaná strana, nebo regionálním soudem, jehož je tento smluvní stát členem.

Žaloby proti žalovaným stranám, které se nacházejí [stranám s bydlištěm nebo sídlem] mimo území smluvního státu, jsou projednávány místním nebo regionálním soudem podle písmene a).

Pokud dotyčný smluvní stát nemá na svém území žádný místní soud a není členem žádného regionálního soudu, žaloby se podávají před ústředním soudem.“

12. Článek 48 uvedeného návrhu stanoví:

„1) Vystane-li při jednání před soudem prvního stupně otázka výkladu Smlouvy [o ES] nebo platnosti a výkladu aktů přijatých orgány Evropského společenství, může tento soud, pokud uváží, že vyřešení této otázky je nezbytné k vydání jeho rozhodnutí, požádat Soudní dvůr [...], aby o této otázce rozhodl. Vystane-li taková otázka před odvolacím soudem, požádá tento soud Soudní dvůr [...], aby o této otázce rozhodl.

2) Rozhodnutí Soudního dvora [...] o výkladu Smlouvy [o ES] nebo platnosti a výkladu aktů přijatých orgány Evropského společenství je pro soud prvního stupně a odvolací soud závazné.“

Posouzení učiněná Radou v její žádosti o posudek

13. Rada uvádí, že „většina [jejích členů] se domnívá, že zamýšlená dohoda představuje právně možný způsob, jak dosáhnout zamýšlených cílů. Byla však přednesena a projednána řada právních připomínek“. Rada upřesňuje, že „jednotlivé projednávané otázky jsou prezentovány neutrálně, bez odkazů na míru podpory, které se různým přístupům dostalo, a že [Rada] neupřednostňuje žádné z navrhovaných řešení“.

14. Rada má za to, že účinkem zamýšlené dohody není zásah do samotné podstaty pravomocí Soudního dvora. Členské státy by měly mít možnost uspořádat strukturu dotčeného soudního systému tak, jak považují za vhodné, včetně vytvoření soudu mezinárodní povahy.

15. Rada uvádí, že povinnost PS dodržovat právo Unie je považována za povinnost velmi širokého rozsahu, jelikož se týká nejen Smluv a aktů přijatých orgány, ale rovněž obecných zásad právního řádu Unie a judikatury Soudního dvora.

Shrnutí vyjádření předložených Soudnímu dvoru

16. Předložená vyjádření dospívají k těmto různým závěrům: o nepřípustnosti žádosti o posudek, o neslučitelnosti návrhu dohody se Smlouvami, o nezbytnosti změn uvedeného návrhu za účelem zajištění jeho souladu se Smlouvami nebo o slučitelnosti zamýšlené dohody se Smlouvami.

Vyjádření k přípustnosti žádosti o posudek

17. Parlament a španělská vláda v podstatě tvrdí, že vzhledem k cíli zamýšlené dohody, k fázi, v níž se nalézají přípravné práce, jakož i k institucionálnímu a právnímu kontextu je žádost o posudek předčasná a spočívá na neúplných a nedostatečných informacích. Parlament se pak rovněž domnívá, že vzhledem k tomu, že nebyl Radou ve

věci návrhu nařízení o patentu Společenství konzultován, byla zpochybněna zásada institucionální rovnováhy.

18. Irsko sice prohlašuje, že žádost o posudek podporuje, ale má za to, že se Soudní dvůr musí ujistit, že má k rozhodování o této žádosti pravomoc, zejména s ohledem na fázi, do níž dospělo jednání. Text předložený Soudnímu dvoru k posudku totiž stále ve značné míře představuje jen pracovní dokument, který si nezískal souhlas všech členů Rady.

Vyjádření dospívající k závěru o neslučitelnosti návrhu dohody se Smlouvami

19. Irsko, jakož i řecká, španělská (podpůrně), italská, kyperská, litevská a lucemburská vláda se domnívají, že návrh dohody je neslučitelný se Smlouvami.
20. Irsko tvrdí, že návrh dohody nezaručuje, že bude respektována přednost ustanovení práva Unie, která by mohla být uplatněna ve sporech projednávaných před PS. Nezaručuje ani to, že tento soud bude podléhat povinnosti takového výkladu, který by v co největším možném rozsahu bránil střetům mezi ustanoveními práva Unie, která by měl tento soud použít, a jinými případně použitelnými ustanoveními vnitrostátního a mezinárodního práva.
21. Řecká vláda podotýká, že ustanovení návrhu dohody, která se týkají zřízení a fungování místních a regionálních soudů soudu prvního stupně PS se sídlem ve třetích státech a příslušných k rozhodování o patentech Společenství, vyvolávají otázku zachování autonomie právní řádu a soudního systému Unie. Smlouvy totiž vymezily

závazný právní rámec, uvnitř kterého se musejí orgány Unie a členské státy pohybovat při výběru jak obecné metody, tak konkrétních ustanovení týkajících se řešení sporů ohledně práv k průmyslovému vlastnictví.

22. Španělská vláda podpůrně tvrdí, že návrh dohody je neslučitelný se Smlouvami, jelikož je v rozporu zejména s článkem 19 SEU a článkem 344 SFEU v rozsahu, v němž je zpochybněn soudní monopol Soudního dvora k rozhodování sporů v působnosti práva Unie. Mimoto by zamýšlený systém nezaručoval přednost práva Unie, jelikož by PS nebyl součástí soudní soustavy žádného členského státu, takže by porušení práva Unie, kterého by se takový soud dopustil, nepodléhalo žádnému druhu přezkumu.

23. Italská vláda zdůrazňuje, že návrh dohody má formu aktu mezinárodního práva, jímž členské státy a smluvní státy EPÚ přenášejí své ústavní pravomoci v oblasti soudnictví na mezinárodní soud. Vzhledem k tomu, že v současné době neexistuje právo k patentu vztahující se na území všech členských států ani jednotný systém pro řešení sporů v této oblasti, není Unie oprávněna přenést svou soudní pravomoc na mezinárodní orgán. Přistoupení Unie k EPÚ by na toto posouzení nemělo žádný dopad, jelikož by mezinárodní soud, který má být vytvořen, nebyl orgánem spadajícím do působnosti EPÚ. V důsledku toho by zamýšlená dohoda nebyla z důvodu chybějícího právního základu slučitelná s ustanoveními Smluv.

24. Kyprská vláda se domnívá, že vytvoření PS je v rozporu s výlučnými pravomocemi svěřenými Soudnímu dvoru a Tribunálu, tak jak jsou ve svých vzájemných vztazích vyjádřeny v jednotlivých procesních prostředcích stanovených Smlouvami.

25. Litevská vláda má za to, že vzhledem k tomu, že by zamýšlenou dohodu nebylo možno uzavřít na základě ustanovení Smluv, je tato dohoda se Smlouvami neslučitelná. Návrh dohody nezaručuje, že bude zachována autonomie práva Unie a zásadní povaha pravomocí svěřených Smlouvami orgánům Unie.
26. Lucemburská vláda tvrdí, že Smlouvy neposkytují žádný právní základ umožňující přenos takových pravomocí, jako jsou pravomoci dotčené návrhem dohody, na takový soud, jakým by měl být PS. Ustanovení práva Unie a judikatura Soudního dvora, které vymezují rámec autonomie a jednotnosti právního řádu a soudního systému Unie, vytvoření takového soudu brání. Ze Smluv a judikatury Soudního dvora vyplývá, že pravomoci, které mají být podle zamýšlené dohody svěřeny PS, mohou být vykonávány jen samotným Soudním dvorem.

Vyjádření dospívající k závěru o slučitelnosti návrhu dohody se Smlouvami s výhradou provedení změn uvedeného návrhu

27. I když mají belgická a francouzská vláda, Komise a – podpůrně – Parlament za to, že návrh dohody je v zásadě slučitelný se Smlouvami, zastávají názor, že by měly být provedeny některé změny tohoto návrhu.
28. Parlament se pro případ, že by Soudní dvůr prohlásil žádost Rady za přípustnou, domnívá, že by bylo vhodné v textu samotné dohody uvést, že PS má povinnost velmi širokého rozsahu dodržovat právo Unie a judikaturu Soudního dvora, včetně jeho budoucích rozsudků. Bylo by rovněž třeba upřesnit, že PS bude povinen zajišťovat ochranu základních práv.

29. Pokud jde o zamýšlené řízení o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, Parlament podotýká, že by bylo vhodné zavést systém, jehož prostřednictvím by mohla Komise vstoupit do řízení zahájených u PS jako vedlejší účastnice. Mohlo by se rovněž ukázat užitečným uložit PS výslovnou povinnost předložit Soudnímu dvoru jakoukoli otázku týkající se platnosti ustanovení práva Unie.
30. Belgická vláda navrhuje, aby Soudní dvůr na žádost Rady o posudek odpověděl v tom smyslu, že zamýšlená dohoda je slučitelná se Smlouvami, nakolik bude pravomoc svěřená Soudnímu dvoru v oblasti rozhodování o předběžných otázkách doplněna mechanismy umožňujícími zajistit respektování přednosti a efektivity práva Unie.
31. Francouzská vláda tvrdí, že návrh dohody je v zásadě slučitelný se Smlouvami. Stanovené řízení o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce by však mělo být doplněno mechanismem, jehož by mohli využít účastníci řízení nebo případně členské státy, jakož i Komise, za účelem zajištění toho, že PS bude dodržovat právo Unie a respektovat jeho přednost. Bylo by rovněž možné uvažovat o zavedení „stížnosti pro porušení zákona“ z podnětu Komise nebo členského státu nebo řízení o přezkumu rozsudků odvolacího soudu PS Soudním dvorem v případě vážného nebezpečí narušení jednoty nebo souladu práva Unie.
32. Komise se domnívá, že zamýšlená dohoda je slučitelná s ustanoveními Smluv pod podmínkou, že bude nejen třetím státům, ale rovněž Unii a členským státům výslovně přiznána možnost v jakémkoli okamžiku od této dohody odstoupit.

Vyjádření dospívající k závěru o slučitelnosti návrhu dohody se Smlouvami

33. Česká, dánská, německá, estonská, nizozemská, polská, portugalská, rumunská, slovenská, finská a švédská vláda, jakož i vláda Spojeného království tvrdí, že návrh dohody je se Smlouvami slučitelný.

34. Česká vláda se domnívá, že tento návrh dohody je se Smlouvami slučitelný v rozsahu, v němž respektuje požadavky týkající se ochrany autonomie práva Unie a jeho přednosti, jelikož PS může Soudnímu dvoru zejména předkládat žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

35. Dánská vláda poznamenává, že návrh dohody není v rozporu s ustanoveními týkajícími se orgánů zakotvenými ve Smlouvách a že by dohoda měla být uzavřena stejně tak Unii, jakož i jejími členskými státy podle článků 81 SFEU a 114 SFEU.

36. Německá vláda má za to, že systém soudního přezkumu stanovený v návrhu dohody je v souladu se Smlouvami. Konkrétně článek 262 SFEU tomuto systému nebrání. Kromě toho je zachována přednost i autonomie právního řádu Unie. Zamýšlený soudní systém nepředstavuje „zásah do samotné podstaty“ pravomocí Soudního dvora a Unii nepodsouvá žádný konkrétní výklad práva, pokud jde o výkon jejích vnitřních pravomocí.

37. Estonská vláda poznamenává, že návrh dohody se týká nejen pravomocí Unie, ale rovněž pravomocí členských států, takže článek 352 SFEU představuje náležitý právní základ k uzavření zamýšlené dohody. Návrhem dohody není zpochybněna ani přednost ani autonomie právního řádu Unie ani pravomoci Soudního dvora.
38. Nizozemská vláda zdůrazňuje, že článek 262 SFEU návrhu dohody nebrání. Návrh dohody ani neohrožuje jednotu a soudržnost práva Unie. Důsledkem zamýšlené dohody není ani změna systému právní ochrany a soudního přezkumu vykonávaného vnitrostátními soudy a soudy Unie, tak jak je stanoven Smlouvami, ani jeho ohrožení.
39. Polská vláda tvrdí, že přiznání zamýšlených pravomocí PS je v zásadě slučitelné se Smlouvami a že článek 262 SFEU tomu nebrání. Vzhledem k neexistenci aktu Unie vztahujícího se na oblast patentů nebyla Soudnímu dvoru v této oblasti svěřena výlučná příslušnost. Mimoto návrh dohody neohrožuje přednost práva Unie. Stanovené řízení o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce zaručuje jednotu a soulad práva Unie v dotčené oblasti.
40. Portugalská vláda tvrdí, že přiznání zamýšlených pravomocí PS je se Smlouvami slučitelné. Uplatněné námitky týkající se ohrožení přednosti a autonomie právního řádu Unie, nejsou opodstatněné. Vzhledem ke složitosti dané oblasti a k cíli zavést jednotný systém ochrany duševního vlastnictví v Evropě by měla být hledána „pružná řešení“, která mohou tento cíl naplnit. Návrh dohody by na tuto výzvu reagoval.

41. Rumunská vláda poznamenává, že autonomie právního řádu Unie je zaručena tím, že PS má povinnost respektovat právo Unie, že má v závislosti na daném případě možnost nebo povinnost obrátit se na Soudní dvůr s předběžnými otázkami, jakož i tím, že rozsudky vydané Soudním dvorem v tomto řízení mají závazné účinky. Mimoto žádné ustanovení Smluv nebrání tomu, aby mezinárodní dohoda svěřila Soudnímu dvoru pravomoc k výkladu ustanovení takové dohody pro účely jejího případného použití ve třetích státech.

42. Slovinská vláda se domnívá, že přiznání výlučné příslušnosti PS k rozhodování sporů týkajících se platnosti nebo účinků patentu Společenství je se Smlouvami slučitelné. Ani článek 257 SFEU, ani článek 262 SFEU se nedotýkají volby soudního rámce v dané oblasti. Články 14a a 48 návrhu dohody zaručují autonomii i respektování právního řádu Unie.

43. Finská vláda tvrdí, že v rozsahu, v němž je cílem a obsahem zamýšlené dohody vytvoření mezinárodního soudního systému v oblasti patentů, musí se uzavření této dohody jménem Unie zakládat jak na článku 262 SFEU, tak na článku 352 SFEU. Kromě toho návrh dohody nevyvolává problém slučitelnosti se Smlouvami.

44. Švédská vláda zdůrazňuje, že návrh dohody zaručuje jednotné použití práva Unie. Nejedná se o zásah do samotné podstaty pravomocí Soudního dvora a jeho výlučná pravomoc k přezkumu legality aktů Unie není zpochybněna.

45. Vláda Spojeného království má za to, že zamýšlená dohoda musí být uzavřena jako smíšená dohoda. Zásadní povaha pravomocí Soudního dvora je v rámci systému řešení sporů stanoveného v zamýšlené dohodě zachována, jelikož není zpochybněna

výlučná pravomoc Soudního dvora ani závaznost jeho rozhodnutí. Přiznání příslušnosti PS ve věcech týkajících se platnosti nebo uplatnění patentů Společenství je slučitelné s SFEU. V rámci systému řešení sporů stanoveného v zamýšlené dohodě je přednost práva Unie zaručena. Řízení o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce stanovené v článku 48 návrhu dohody, který zakládá pravomoc PS předkládat Soudnímu dvoru otázky, je slučitelné se Smlouvami.

Zaujetí stanoviska Soudního dvora

K přípustnosti žádosti o posudek

46. Podaná vyjádření k přípustnosti žádosti o posudek se v podstatě týkají tří otázek, totiž zaprvé míry přesnosti obsahu zamýšlené dohody, zadruhé stavu přípravných prací a zatřetí dodržení institucionální rovnováhy.

47. Předtím než budou tyto tři otázky zodpovězeny, je třeba připomenout, že podle čl. 218 odst. 11 SFEU si může Parlament, Rada, Komise nebo členský stát vyžádat posudek Soudního dvora o slučitelnosti zamýšlené dohody se Smlouvami. Cílem tohoto ustanovení je předcházet obtížím, které by vyplývaly ze soudních sporů ohledně slučitelnosti mezinárodních dohod zavazujících Unii se Smlouvami (viz posudky 2/94 ze dne 28. března 1996, Recueil, s. I-1759, bod 3, a 1/08 ze dne 30. listopadu 2009, Sb. rozh. s. I-11129, bod 107).

48. Soudní rozhodnutí, kterým je poté, co byla uzavřena mezinárodní dohoda zavazující Unii, případně konstatováno, že je tato dohoda s ohledem na svůj obsah nebo na postup přijatý k jejímu uzavření neslučitelná s ustanoveními Smluv, by totiž nemohlo nevyvolat – nejen na vnitřní úrovni Unie, ale též v rovině mezinárodních vztahů – vážné obtíže a mohlo by způsobit újmu všem zúčastněným stranám, včetně třetích států (viz posudek 3/94 ze dne 13. prosince 1995, Recueil, s. I-4577, bod 17).
49. Pokud jde zaprvé o otázku míry přesnosti návrhu dohody, je třeba připomenout, že rozhoduje-li Soudní dvůr o slučitelnosti ustanovení zamýšlené dohody s ustanoveními Smluv, je nezbytné, aby měl k dispozici dostatečné informace o samotném obsahu uvedené dohody (viz výše uvedený posudek 2/94, body 20 až 22).
50. V projednávaném případě poskytla Rada Soudnímu dvoru úplný text návrhu dohody, který obsahuje zejména ustanovení o organizaci a podmínkách fungování PS, jeho příslušnosti a různých druzích žalob, jakož i o použitelném právu a účincích rozhodnutí tohoto soudu.
51. Mimoto je důležité uvést, že kontext, v němž je návrh dohody zasazen, je v žádosti o posudek uveden. Tento návrh je totiž součástí souboru opatření, která jsou v současnosti předmětem rozboru u různých orgánů Unie, jako je vytvoření patentu Společenství jako nového práva k průmyslovému vlastnictví a přistoupení Unie k EPÚ.
52. Za těchto podmínek má Soudní dvůr za to, že má k dispozici dostatečné množství informací o obsahu a kontextu zamýšlené dohody.

53. Pokud jde zadruhé o otázku, zda rozhodovací proces v souvislosti s návrhem dohody dospěl do dostatečně pokročilé fáze umožňující Soudnímu dvoru rozhodnout o slučitelnosti tohoto návrhu se Smlouvami, je třeba připomenout, že Soudnímu dvoru může být předložena žádost o posudek před zahájením jednání na mezinárodní úrovni, pokud je znám předmět zamýšlené dohody, i když zůstávají ještě otevřené některé alternativy a existují různé názory na formulaci dotčených textů, pokud dokumenty předložené Soudnímu dvoru umožňují tomuto soudu dostatečně spolehlivě rozhodnout o otázce položené Radou (viz v tomto smyslu posudek 1/78 ze dne 4. října 1979, Recueil, s. 2871, bod 34), a že přípustnost žádosti o posudek nelze zpochybnit z důvodu, že Rada dosud nepřijala rozhodnutí o zahájení jednání na mezinárodní úrovni (viz výše uvedený posudek 2/94, bod 13).
54. Pokud jde o projednávanou žádost, je třeba podotknout, že návrh vytvořit jednotný soudní systém v oblasti patentů byl v okamžiku zahájení řízení u Soudního dvora předmětem rozboru v Radě. Okolnost, že návrh dohody nebo některé návrhy legislativních opatření, které jsou s ním úzce spojeny, jako je návrh nařízení o patentu Společenství, v současné době nenacházejí jednomyslnou podporu v Radě, se nemůže jako taková dotýkat přípustnosti projednávané žádosti o posudek.
55. Pokud jde zatřetí o vznesenou otázku institucionální rovnováhy, je důležité poznamenat, že možnost podat žádost o posudek podle čl. 218 odst. 11 SFEU nevyžaduje jako předběžnou podmínku konečnou shodu mezi dotčenými orgány. Právo přiznané Radě, Parlamentu, Komisi a členským státům vyžádat si posudek Soudního dvora totiž může být uplatněno individuálně, aniž tyto orgány musí postupovat ve vzájemné shodě nebo je nutné vyčkávat na konečný výsledek souvisejícího legislativního postupu. Parlament si každopádně zachovává právo podat sám žádost o posudek.

56. Okolnost, že k přijetí dohody, o niž se jedná, bude moci dojít až po konzultaci, nebo dokonce schválení Parlamentem a že přijetí případných doprovodných legislativních opatření Unii, jako v případě budoucího nařízení o patentu Společenství, bude podléhat legislativnímu postupu, jehož se bude tento orgán účastnit, proto nemá žádný dopad na možnost poskytnutou Radě podle čl. 218 odst. 11 SFEU vyžádat si posudek Soudního dvora.
57. Žádost o posudek předložená Radou je tedy přípustná.

K věci samé

Úvodní poznámky

58. Přestože projednávaná žádost o posudek a vyjádření předložená Soudnímu dvoru odkazují na ustanovení Smlouvy o EU a Smlouvy o ES, je třeba položené otázky posoudit na základě ustanovení Smlouvy o EU a Smlouvy o FEU, které vstoupily v platnost dne 1. prosince 2009, tedy po doručení žádosti Rady dne 6. července 2009.
59. Je třeba rovněž uvést, že se otázka, jež je pro projednávanou žádost o posudek ústřední, netýká příslušnosti PS ve věci evropských patentů, ale jeho příslušnosti v oblasti budoucího patentu Společenství.

Ke slučitelnosti návrhu dohody se Smlouvami

60. Úvodem považuje Soudní dvůr za užitečné reagovat na úvahy některých členských států, podle nichž by články 262 SFEU a 344 SFEU mohly bránit zamýšlenému přenosu pravomocí.
61. Pokud jde o článek 262 SFEU, toto ustanovení nemůže vytvoření PS bránit. Je sice pravda, že tento článek umožňuje svěřit Soudnímu dvoru některé pravomoci, které mají být svěřeny PS, avšak způsob naznačený uvedeným článkem není jedinou představitelnou možností vytvoření jednotného soudu v oblasti patentů.
62. Článek 262 SFEU totiž stanoví možnost rozšířit pravomoci soudů Unie na spory související s použitím aktů Unie, které zakládají evropská práva k duševnímu vlastnictví. V důsledku toho nezakládá monopol Soudního dvora v posuzované oblasti a nepředjímá volbu soudního rámce, který lze zavést ve sporech mezi jednotlivci týkajících se práv k duševnímu vlastnictví.
63. Vytvoření PS nemůže být v rozporu ani s článkem 344 SFEU vzhledem k tomu, že tento článek pouze členským státům zakazuje, aby přistoupily k jinému způsobu řešení sporů o výklad nebo provádění Smluv, než jaký stanoví Smlouvy. Příslušnost, kterou má návrh dohody přiznat PS, by se přitom týkala jen sporů mezi jednotlivci ve věcech patentů.

64. Vzhledem k tomu, že návrh v podstatě zavádí novou soudní soustavu, je třeba za účelem posouzení slučitelnosti vytvoření PS se základními prvky právního řádu a soudního systému Unie zaprvé připomenout uvedené základní prvky tak, jak byly koncipovány zakládacími Smlouvami a vyvinuty v judikatuře Soudního dvora.
65. Ze stálé judikatury Soudního dvora vyplývá, že zakládací Smlouvy Unie zavedly na rozdíl od běžných mezinárodních smluv nový právní řád s vlastními orgány, v jehož prospěch státy omezily svá svrchovaná práva, a to ve stále širších oblastech, a jehož subjekty jsou nejen členské státy, ale také jejich státní příslušníci (viz zejména rozsudky ze dne 5. února 1963, van Gend & Loos, 26/62, Recueil, s. 3, a ze dne 15. července 1964, Costa, 6/64, Recueil, s. 1149). Základními charakteristickými rysy takto vytvořeného právního řádu Unie jsou zejména jeho přednost před právem členských států, jakož i přímý účinek celé řady ustanovení použitelných ve vztahu k jejich státním příslušníkům a k nim samotným (viz posudek 1/91 ze dne 14. prosince 1991, Recueil, s. I-6079, bod 21).
66. Jak vyplývá z čl. 19 odst. 1 SEU, na dodržování tohoto právního řádu a soudního systému Unie dbají Soudní dvůr a soudy členských států.
67. Mimoto Soudnímu dvoru přísluší zajistit respektování autonomie právního řádu Unie takto vytvořeného Smlouvami (viz výše uvedený posudek 1/91, bod 35).
68. Je třeba rovněž uvést, že podle zásady loajální spolupráce stanovené v čl. 4 odst. 3 prvním odstavci SEU členským státům zejména přísluší zajistit použití a dodržování práva Unie na svém příslušném území (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 16. července

1998, *Oelmühle a Schmidt Söhne*, C-298/96, *Recueil*, s. I-4767, bod 23). Navíc podle druhého pododstavce téhož ustanovení členské státy učiní veškerá vhodná obecná nebo zvláštní opatření k plnění závazků, které vyplývají ze Smluv nebo z aktů orgánů Unie. V tomto rámci přísluší vnitrostátním soudům a Soudnímu dvoru, aby zajistily plné použití práva Unie ve všech členských státech, jakož i soudní ochranu práv, která pro jednotlivce vyplývají z práva Unie (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 13. března 2007, *Unibet*, C-432/05, *Sb. rozh. s. I-2271*, bod 38 a citovaná judikatura).

69. Vnitrostátní soudy totiž ve spolupráci se Soudním dvorem plní funkci, která jim byla společně svěřena, s cílem zajišťovat dodržování práva při výkladu a provádění Smluv (viz rozsudky ze dne 16. prosince 1981, *Foglia*, 244/80, *Recueil*, s. 3045, bod 16, a ze dne 15. června 1995, *Zabala Erasun a další*, C-422/93 až C-424/93, *Recueil*, s. I-1567, bod 15).
70. Soudní systém Unie je dále tvořen uceleným systémem procesních prostředků a řízení určeným k zajištění přezkumu legality aktů orgánů (viz zejména rozsudek ze dne 25. července 2002, *Unión de Pequeños Agricultores v. Rada*, C-50/00 P, *Recueil*, s. I-6677, bod 40).
71. Pokud jde o charakteristické rysy PS, je nejprve důležité poznamenat, že tento soud stojí vně institucionálního a soudního rámce Unie. Není totiž součástí soudního systému stanoveného v čl. 19 odst. 1 SEU. PS je organizací nadanou vlastní právní subjektivitou podle mezinárodního práva.
72. V souladu s ustanoveními článku 15 návrhu dohody je PS výlučně příslušný k rozhodování o značném počtu žalob podaných jednotlivci ve věcech patentů. Tato příslušnost se vztahuje zejména na žaloby týkající se skutečného nebo hrozícího porušování

patentů, protinávrhy ve věcech licencí, žaloby na určení, že nedochází k porušování práva, žaloby směřující k vydání předběžných a ochranných opatření, žaloby nebo protinávrhy za účelem zrušení patentu, žaloby na náhradu škody s příslušenstvím nebo žaloby směřující k přiznání náhrady na základě dočasné ochrany udělené zveřejněnou patentovou přihláškou, žaloby související s využitím vynálezu předcházejícím udělení patentu nebo s právem zakládajícím se na předchozím využívání patentu, žaloby týkající se udělení nebo zrušení nucených licencí souvisejících s patenty Společenství, jakož i žaloby týkající se náhrady za licence. V tomto rozsahu soudy smluvních států, včetně soudů členských států, příslušnost rozhodovat o těchto žalobách pozbývají, a zachovávají si tedy pouze příslušnost ve věcech, které nespádají do výlučné příslušnosti PS.

73. Je třeba doplnit, že v souladu s článkem 14a návrhu dohody je PS při výkonu svých funkcí pověřen výkladem a použitím práva Unie. Tomuto soudu je přiznána podstatná část věcné příslušnosti rozhodovat spory v oblasti patentů Společenství a zajišťovat v této oblasti plné použití práva Unie, jakož i soudní ochranu práv, která pro jednotlivce z uvedeného práva vyplývají, která obvykle náleží vnitrostátním soudům.

74. Ve vztahu k mezinárodní dohodě, která počítá s vytvořením soudu pověřeného výkladem jejích ustanovení, Soudní dvůr rozhodl, že taková dohoda v zásadě není s právem Unie neslučitelná. Pravomoc Unie v oblasti mezinárodních vztahů a její způsobilost k uzavírání mezinárodních dohod totiž nezbytně zahrnují možnost podřídit se rozhodnutím soudu vytvořeného nebo určeného takovými dohodami ve věcech výkladu a použití jejích ustanovení (viz výše uvedený posudek 1/91, body 40 a 70).

75. Soudní dvůr mimoto zdůraznil, že mezinárodní dohoda uzavřená se třetími státy může Soudnímu dvoru svěřit nové soudní pravomoci za podmínky, že přiznání těchto pravomocí nezasahuje do samotné podstaty funkce Soudního dvora tak, jak je koncipována ve Smlouvách o EU a o FEU (viz obdobně posudek 1/92 ze dne 10. dubna 1992, Recueil, s. I-2821, bod 32).
76. Soudní dvůr rovněž uvedl, že mezinárodní dohoda může mít dopady na jeho vlastní pravomoci za podmínky, že jsou splněny zásadní podmínky zachování jejich povahy, a tudíž není ohrožena autonomie právního řádu Unie (viz posudek 1/00 ze dne 18. dubna 2002, Recueil, s. I-3493, body 21, 23 a 26).
77. Soudní systémy, které byly předmětem výše uvedených posudků, nicméně měly v podstatě řešit spory týkající se výkladu nebo použití samotných ustanovení dotčených mezinárodních dohod. I když uvedené systémy zakládaly zvláštní pravomoc pro soudy třetích států obracet se na Soudní dvůr se žádostmi o rozhodnutí o předběžné otázce, nedotýkaly se pravomocí soudů členských států v oblasti výkladu a použití práva Unie ani možnosti, či dokonce povinnosti těchto soudů předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce a pravomoci Soudního dvora o ní rozhodnout.
78. Naproti tomu mezinárodní soud, s nímž počítá tento návrh dohody, má vykládat a uplatňovat nejen ustanovení uvedené dohody, ale rovněž budoucí nařízení o patentu Společenství, jakož i jiné nástroje práva Unie, zejména nařízení a směrnice, ve spojení s nimiž by bylo případně třeba uvedené nařízení vykládat, totiž ustanovení upravující jiné režimy duševního vlastnictví, jakož i ustanovení Smlouvy o FEU týkající se vnitřního trhu a práva hospodářské soutěže. Stejně tak může PS rozhodnout spor, který projednává, z hlediska základních práv a obecných zásad práva Unie, nebo dokonce přezkoumat platnost aktu Unie.

79. V souvislosti s návrhem dohody předloženým k přezkumu Soudnímu dvoru je důležité poznamenat, že PS:

- nahrazuje v oblasti své výlučné příslušnosti stanovené v článku 15 tohoto návrhu dohody vnitrostátní soudy,
- zbavuje tak tyto soudy možnosti předkládat Soudnímu dvoru žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v uvedené oblasti,
- stává se v oblasti své výlučné příslušnosti jediným soudním partnerem Soudního dvora v rámci řízení o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu a použití práva Unie a
- v rámci uvedené příslušnosti je v souladu s článkem 14a uvedeného návrhu dohody pověřen výkladem a uplatňováním práva Unie.

80. Je sice pravda, že Soudní dvůr nemá pravomoc rozhodovat o přímých žalobách mezi jednotlivci ve věcech patentů, jelikož tato pravomoc náleží soudům členských států; členské státy však nemohou přiznat pravomoc k řešení takových sporů soudu vytvořenému na základě mezinárodní dohody, která by uvedené soudy připravila o jejich poslání spočívající v tom, aby jakožto „obecné soudy“ právního řádu Unie prováděly právo Unie, a v důsledku toho i o možnost, nebo případně i povinnost stanovenou

v článku 267 SFEU předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce v dotčené oblasti.

81. Návrh dohody přitom stanoví mechanismus pro předkládání předběžných otázek, který v oblasti působnosti uvedené dohody vyhrazuje možnost předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce PS, a upírá uvedenou možnost vnitrostátním soudům.

82. Je třeba zdůraznit, že postavení, které návrh dohody zamýšlí přiznat PS, by se lišilo od postavení Soudního dvora Beneluxu, které bylo předmětem rozsudku ze dne 4. listopadu 1997, *Parfums Christian Dior* (C-337/95, Recueil, s. I-6013, body 21 až 23). Vzhledem k tomu, že je uvedený soud společným soudem pro několik členských států, a v důsledku toho součástí soudního systému Unie, jeho rozhodnutí podléhají mechanismům, které zaručují plnou efektivitu norem Unie.

83. Je třeba rovněž připomenout, že účelem článku 267 SFEU, který je zásadní pro zachování unijní povahy práva zavedeného Smlouvami, je zajistit, aby toto právo mělo za všech okolností ve všech členských státech stejný účinek. Cílem tohoto mechanismu předkládání předběžných otázek je bránit rozdílnému výkladu práva Unie, které mají vnitrostátní soudy použít; tento mechanismus zajišťuje takové použití tím, že nabízí vnitrostátnímu soudu prostředek k odstranění obtíží, které by mohl vyvolávat požadavek přiznat právu Unie jeho plný účinek v rámci soudních systémů členských států. Mimoto mají vnitrostátní soudy nejširší možnost, či dokonce povinnost, obrátit se na Soudní dvůr, pokud mají za to, že věc, kterou projednávají, vyvolává otázky vyžadující výklad nebo posouzení platnosti ustanovení práva Unie, o nichž musejí rozhodnout (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 16. ledna 1974, *Rheinmühlen-Düsseldorf*, 166/73, Recueil, s. 33, body 2 a 3, a ze dne 12. června 2008, *Gourmet Classic*, C-458/06, Recueil, s. I-4207, bod 20).

84. Systém stanovený v článku 267 SFEU tudíž zavádí přímou spolupráci mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy, v jejímž rámci se tyto soudy úzce podílejí na správném použití a jednotném výkladu práva Unie, jakož i na ochraně práv přiznaných tímto právním řádem jednotlivcům.
85. Z veškerých těchto okolností vyplývá, že funkce svěřené jednak vnitrostátním soudům, a jednak Soudnímu dvoru jsou zásadní pro zachování samotné povahy práva zavedeného Smlouvami.
86. V tomto ohledu Soudní dvůr upřesnil, že zásada, podle níž je členský stát povinen poskytnout náhradu za škody způsobené jednotlivcům v důsledku porušení práva Unie, která jsou mu přičitatelná, platí ve všech případech porušení uvedeného práva, a to bez ohledu na orgán tohoto státu, jehož jednáním nebo opomenutím bylo porušení způsobeno, přičemž uvedená zásada se za určitých zvláštních podmínek uplatní rovněž ve vztahu k soudním orgánům (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 30. září 2003, *C-224/01, Köbler*, Recueil, s. I-10239, body 31 a 33 až 36; ze dne 13. června 2006, *Traghetti del Mediterraneo*, *C-173/03*, Sb. rozh. s. I-5177, body 30 a 31, a ze dne 12. listopadu 2009, *Komise v. Španělsko*, *C-154/08*, Sb. rozh. s. I-187, bod 125).
87. Je třeba doplnit, že pokud se porušení práva Unie dopustí vnitrostátní soud, upravují ustanovení článků 258 SFEU až 260 SFEU možnost zahájení řízení u Soudního dvora za účelem určení, že se dotyčný členský stát takového nesplnění povinností dopustil (viz rozsudek ze dne 9. prosince 2003, *Komise v. Itálie*, *C-129/00*, Recueil, s. I-14637, body 29, 30 a 32).
88. Přitom je třeba konstatovat, že by rozhodnutí PS, kterým by bylo porušeno právo Unie, nemohlo být předmětem řízení pro nesplnění povinnosti ani by nemohlo zakládat jakoukoli majetkovou odpovědnost členského státu nebo členských států.

89. V důsledku toho by zamýšlená dohoda tím, že přiznává výlučnou příslušnost k rozhodování o značném počtu žalob podaných jednotlivci ve věcech patentů Společenství, jakož i k výkladu a použití práva Unie v této oblasti mezinárodnímu soudu, který stojí vně institucionálního a soudního rámce Unie, připravila soudy členských států o jejich pravomoci v oblasti výkladu a použití práva Unie a Soudní dvůr o jeho pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách položených uvedenými soudy, a z tohoto důvodu by zasahovala do samotné podstaty pravomocí, které Smlouvy svěřují orgánům Unie a členským státům a které jsou zásadní za účelem zachování samotné povahy práva Unie.

V důsledku toho Soudní dvůr (plénium) vydává následující posudek:

Zamýšlená dohoda o vytvoření jednotného systému pro řešení sporů týkajících se patentů (v současné době nazývaného „Soud pro evropské patenty a patenty Společenství“) není slučitelná s ustanoveními Smlouvy o EU a Smlouvy o FEU.

Podpisy.